

אנחנו עומדים בפני מלחמות ארוכות

26.04.2024 | דוד מ' וינברג | written by

עוד בשנת 2013 פרסם הרמטכ"ל תוכנית רב-שנתית עבור צה"ל בשם "תעוזה". תוכנית זו כללה ירידה ניכרת במימון הכולל לצה"ל ושינתה את סדרי העדיפויות מתיעדוף כוחות היבשה לטובת יכולות חיל האוויר והסייבר, המודיעין, כוחות המבצעים המיוחדים וירי מדויק ארוך טווח. כל זאת על רקע קיצוץ של 25% בתקציב הכוחות הקרקעיים בין 2002 ל-2006.

הרמטכ"ל בתקופה זו היה רא"ל בני גנץ.

לדברי אמיר רפפורט, מו"ל ועורך מגזין *Israel Defense* שעוסק בנושאי התעשייה הצבאית, גנץ קיבל את החולשה היחסית של יכולות התמרון של כוחות היבשה כעובדה מוגמרת. הוא לא חשב שצה"ל יצטרך להילחם עם כוחות הצבא הקונוונציונליים בעתיד הנראה לעין, והאמין שצה"ל לא יצטרך לבצע תמרונים קרקעיים רחבי היקף בשטח האויב.

ברור שגנץ, קודמיו וממשיכיו (מופז, חלוץ, יעלון, אשכנזי, אייזנקוט וכוכבי) שכולם היו שותפים לקונספציה שגויה זו במידה זו או אחרת שטעו לחלוטין. די ברור שבמהלך העשור הקרוב ישראל תילחם ככל הנראה בכמה מלחמות בשטחי אויב.

בתגובה לתוכנית השגויה של גנץ ב-2013, הזהירו ד"ר איתן שמיר וד"ר אדו הכט ממרכז בגין-סאדאת למחקרים אסטרטגיים כי "הזנחת כוחות היבשה של צה"ל מהווה סיכון לביטחון ישראל. אנו עומדים בפני קרבות אמיתיים כנגד הצבאות המאורגנים היטב של חמאס וחיזבאללה". אבל בזמן ההוא אף אחד לא הקשיב להם.

היום ברור שצה"ל צריך להכריע את הצבאות האיראניים והמיליציות הג'יהאדיסטיות האורבות לפתחנו. הוא צריך לעבור בית אחר בית ומנהרה אחר מנהרה כדי לחסל חוליות טרור ביהודה, שומרון ורצועת עזה. ייתכן שיהיה עליו "לנטרל" את מתקני ההעשרה הגרעיניים וייצור הפצצות של איראן.

חשבו על המצב בלבנון. כדי לנטרל את חיזבאללה ולהרוס את מצבורי הטילים שלו במלחמה הקרובה ישראל תצטרך לכבוש מחדש את דרום לבנון. גם כאשר חיל האוויר הישראלי פועל באינטנסיביות (כולל פגיעה קשה בתשתיות של לבנון), ישראל עלולה לעמוד בפני חודשים של לחימה קרקעית אמיתית ובלתי פוסקת בעמקים ובהרים התלולים של לבנון, שבהם חיזבאללה מבוצר היטב. (צבא הטרור שנוצר וממומן על ידי איראן חולש על מערך מנהרות ובונקרים שלפי הדיווחים גורם לתשתית הצבאית של חמאס בעזה להיראות כמו משחק ילדים).

בהתחשב בנסיגה המהירה של אמריקה מהתחייבויות מעבר לים, הביטול ההדרגתי על ידי הנשיאים אובמה וביידן של ההגנה הדיפלומטית האמריקאית שהוענקה לישראל, וההגבלות

האחרונות על השימוש בנשק אמריקאי [?] ייתכן שישראל תיאלץ להילחם לגמרי בכוחות עצמה.

הבנה זו רלוונטית במיוחד בזמן שישראל מתכוננת להחליף את ההנהגה הצבאית והמודיעינית שלה.

ראש המודיעין הצבאי, האלוף אהרן חליוה, התפטר בימים אלו בשל חלקו בכישלון האדיר של ה-7 באוקטובר, כפי שהיה ראוי שיעשה. בקרוב צפויים להתפטר מתפקידם או להיות מפוטרים הרמטכ"ל הרצי הלוי, אלוף פיקוד הדרום ירון פינקלמן, ראש המוסד דוד ברנע, ראש שירות הביטחון הכללי רונן בר ועשרות בכירים נוספים במערכת הביטחון, שוב, כפי שראוי שיקרה.

השאלה היא לא רק מי יחליף אותם, אלא איזה סוג של תפיסות עולם מבצעיות יביאו המחליפים שלהם למשימה, ואילו תפיסות מושגיות יניחו בפניהם הפוליטיקאים בישראל (גם את הפוליטיקאים יש להחליף בחדשים!). וגם, מהם התקציבים שיקצו ראש ממשלת ישראל ושרי הביטחון והאוצר למערכת הביטחון.

להלן רשימה קצרה של תיקונים נחוצים:

* כוח אדם: במהלך 40 השנים האחרונות הצטמק צה"ל מ-15 ל-10 אוגדות. כעת הוא צריך לגדול לפחות בשלוש אוגדות. מדובר על 50,000 חיילים נוספים, וכמות עצומה של ציוד צבאי.

* הכשרה: יש צורך בעלייה ניכרת של הכשרת כוחות החזית. סוד גלוי הוא שרבים מכוחות החי"ר והשריון שנכנסו לעזה בחצי השנה האחרונה לא היו מאומנים מספיק ללחימה בשטח בנוי.

למעשה ההצלחה של צה"ל במלחמה בעזה היא סוג של נס, כאשר מפקדים צבאיים מדרג הביניים בשטח (מג"דים ומח"טים) לומדים תוך כדי תנועה ומביאים במהירות את חייליהם לכשירות הנדרשת. הם בין הגיבורים האמיתיים של המלחמה הנוכחית.

אימונים עולים כסף רב, בייחוד אימונים של כוחות משולבים ללוחמה בעצימות גבוהה, שבהם זרועות מספר של הצבא פועלות יחדיו. אימון כוחות המילואים יקר אף יותר. למרבה הצער, תקציב האימונים הוא בדרך כלל הדבר הראשון שמקוצץ כאשר התקציב הצבאי הכולל נחתך, כפי שהיה בעשורים האחרונים.

* כלים משוריינים: הצבא צריך לחדש את יכולות הניוד של הכוחות המזוינים ולרכוש יותר נגמ"שי "נמר" המצוידים במערכת ההגנה האקטיבית "אגרוף הברזל"; טנקי "מרכבה" עם מערכת "מעיל רוח"; ותומ"טים (תותחים מתנייעים) עם מערכת "רועם". לצורך זה ידרשו מאות מיליוני שקלים.

* תחמושת: צה"ל כילה חלק ניכר ממאגרי התחמושת שלו בחצי השנה האחרונה, בעיקר ממלאי הפגזים שהיו לרשותו עבור כוחות היבשה וטילים מונחים מדויקים לחיל האוויר.

בעוד שארה"ב סיפקה לישראל נשק רב, וושינגטון עיכבה אספקה חוזרת של חלק מהתחמושת הזו בזמנים מסוימים, ובכל מקרה יש מחסור עולמי באמצעי לחימה מסוימים, כגון פגזי ארטילריה 155 מ"מ (מאחר שהמלחמה באוקראינה חיסלה חלק גדול מהנשק הזמין). כאמור לעיל, גם ישראל עומדת כעת בפני הגבלות הולכות וגוברות על השימוש שלה בנשק שסופק על ידי ארה"ב.

התוצאה היא שישראל צריכה לייצר תחמושת באופן עצמאי ושצה"ל צריך לאגור מצבורי נשק גדולים בהרבה עבור המלחמות הממושכות העתידיות עם חיזבאללה וחמאס. וגם כאן, נדרש כסף רב יותר עם מימון מובטח לאורך תוכנית רב-שנתית.

לפי הדיווחים, ראש הממשלה נתניהו הורה על הצטיידות מסיבית, פי שמונה מיכולת הייצור הנוכחית של התעשיות הביטחוניות הישראליות. ימים יגידו אם הצו הזה מיושם ומתוקצב כראוי על ידי ממשלות ישראל הבאות.

* חיל הים: ארגוני אסלאם קיצוני משתלטים על אגן הים התיכון המזרחי, מלוב ועד סוריה וטורקיה. ישראל ויוון הן המדינות היחידות בעלות אוריינטציה מערבית באזור.

מפקד חיל הים לשעבר, אלוף (מיל') אליעזר (צ'יני) מרום, טוען שישראל זקוקה לצי הרבה יותר חזק, עם טווח ארוך, כדי להתמודד עם ההיערכות האסטרטגית המתגבשת בימים אלו, וכדי להגן על עצמה מפני התקפות טרור על שדות הגז הטבעי שגילתה בים.

לצורך זה, חיל הים הישראלי מבקש יותר מ-5 מיליארד דולר עבור ספינות חדשות, צוללות, מערכות נשק ואנשי צוות במהלך העשור הבא.

* הגדה המערבית: בהתחשב בכך ששיתוף הפעולה הביטחוני עם הרשות הפלסטינית קרס בפועל, ושכוחותיו של מחמוד עבאס אינם יכולים לחמאס ולמיני-צבאות טרור האחרים שהתבצרו ברחבי יהודה ושומרון, ישראל צריכה להזרים כוחות שיטור נוספים לשטח. הדבר יצריך הקצאת משאבים ניכרת מהמערכת הצבאית, אך אם לא יבוצע, אף אדם בתל אביב או בירושלים רבתי לא יהיה בטוח.

עובדה היא שהטרור הפלסטיני כולל היום מספר עצום של גדודי קומנדו מאורגנים הפועלים בגלוי בעשרות ערים ומחנות פליטים. קחו, למשל, את נור שמס, מחנה פליטים הצמוד לטול כרם במרכז ישראל, ממש מעבר לגדר הביטחון. צה"ל פעל בתוכו במשך ארבעה ימים בשבוע שעבר ונתקל בו כמויות מדהימות של כוח אש פלסטיני.

(חסל סדר חלומות על רשות פלסטינית "מתחדשת" שלא רק תילחם באמת בטרור בגדה המערבית, אלא גם תיטול על עצמה אחריות לניהול, פירוז ושינוי מגמת ההקצנה של רצועת עזה. הצחקתם אותי!)

* עמק הירדן: קולות רבים במערכת הביטחון קוראים לבניית גדר ביטחון מבוצרת היטב לאורך

הגבול הארוך עם ירדן, כפי שנעשה לאורך הגבול עם מצרים, לבנון ורמת הגולן; זאת לצד הצבתם הקבועה של כוחות נוספים לאורך קו תפר אסטרטגי זה.

איראן מבקשת לערער באופן פעיל את יסודות הממלכה ההאשמית של ירדן ולנצל את הגבול החדיר שבין ישראל לירדן למשלוחי נשק להודה ושומרון. נזילות המצב המדיני והביטחוני בגבול המזרחי מחייבת צבירת כוח צבאי בבקעת הירדן, ויש לתקצב זאת במהירות.

* איראן: אם יכלו כל הקיצין (ונראה שכל יום חדשות רעות יותר מגיעות מאיראן בנוגע להתקדמותה הגרעינית, ומוושינגטון בנוגע לכניעתה האסטרטגית לאיראן), ייתכן שצה"ל וחיל האוויר יאלצו לפעול נגד מתקני הגרעין והטילים של איראן. במקרה זה תצטרך ישראל להתמודד עם השלכות פעולת התגמול האיראנית, ומוטב שהמדינה תהיה מוכנה הן מבחינה צבאית והן מבחינת העורף.

מתקפת המל"טים והטילים האיראנית חסרת התקדים על ישראל החודש מוכיחה שישראל זקוקה לתוספת לא קטנה של מערכי הגנה נגד טילים מסוג חץ 2 ו-3. לכך דרוש כסף רב.

עצמאותה של ישראל תלויה במוכנות של הגנה איתנה, ובמנהיגים צבאיים-מודיעיניים חדשים עם הבנה ברורה של המצב.